

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre anu 6 fl., 1/2 anu
3 fl., 1/4 anu 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 anu 18 frcs., 1/2
anu 9 frcs., 1/4 anu
4 frcs. 50 cm.Fóca apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

InsertiuniUnu şirú garmond:
odată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
şi de fie care publica-
ţiune timbru de 30 cr.Totú ce privesce fóca
să se adreseze la «Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea Unirii»
în
Blaşiu.

Anulú II.

Blaşiu 9 Iuliú 1892.

Numérulú 28.

Să fimú cu minte.

(+) Scenele de curéndú petrecute în Turda, Şimleulú Silvaniei şi Aradú pre câtú suntú de compromiţétóre pentru iniţiatorii lorú, pre atâtú trebuie să fie pline de învăţáturá pentru noi.

Tóte scenele acestea triste s'au pornitú de clasa cea mai de josú a societăţii magiare, aţitate de presa jidano-magiară, din caúsá, cá o deputatiune románá a mersú cu memorandumú la treptele tronului spre a descoperi suferinţele poporului românescú şi a cere alinarea durerilor lui. Singurú faptulú, cá deputatiunea nu şi-a pututú implini misiunea sa, a fostú unú triumfú atâtú de mare alú politiceii guvernului magiarú, încátú concetăţenii nostri magiarí s'ar' fi pututú bucurá în *depliná linisce* de acéstá isbândá politicá, fără a mai continua şi conduce lupta pre unú terenú atâtú de periculosú pentru pacea interná şi esterná a patriei nóstre.

Concetăţenii nostri magiarí nu s'au sciutú însá bucurá în linisce de triumfulú obţinutú în Viena în contra Románilorú, şi ast-felú au nimicitú cu totulú efectulú moralú, ce l'ar fi avutú pentru ei acelu triumfú atâtú între hotărêşele ţerei nóstre câtú şi preste acelea, apoi au sdruncinatú auctoritatea guvernului, şi au compromisú reputatiunea statului nostru.

Póte, cá o parte dintre concetăţenii nostri magiarí au voitú să obţiná prin terorismulú dela Turda, Şimleú şi

Aradú unú lucru mare, adecá capitularea perfectá a Románilorú pre terenulú politicú. Însá în acéstá s'au înşelatú şi se înşelá amarú, cáci precum unú individú, dacá nu este cu totulú decădutú, ţine instinctivú la drepturile sale de conservare şi desvoltare, tocmai aşa şi unú poporú consciú de individualitatea şi demnitatea sa, cum este şi poporul românescú, nu va încetá nici odatá a se luptá pentru drepturile, ce-i suntú neapăratú de lipsá pentru conservarea şi desvoltarea sa politicá şi naţionalá.

Románii aşadará nici odatá nu vorú capitulá, ci vorú luptá şi mai departe între marginile legii pentru drepturile, cari le competú în virtutea dreptului naturalú şi pozitivú, şi o vorú face acéstá aşa, încátú nici odatá să nu-şi compromiţá cauza lorú dréptá, precum o parte dintre concetăţenii magiarí au compromisú cauza lorú nedréptá.

Noi sperámú, cá Románii vorú fi cu minte în tóte luptele lorú. Înainte de tóte vorú face să înceteze împăcherile din sinulú lorú, cari au datú ansá în timpulú din urmă la o mulţime de suspiţionári şi însinuári reciproce, ce nu-i lasá pre fraţii de unú sânge a se presentá înaintea lumii ca o falangá strinsú unitá şi neînfrântá.

Cu deosebire însá sperámú, cá în timpurile acestea agitate Románii se vorú feri a se luá dupá poveştele unorú ómení singuratici, cari lucrândú dupá inspiraţiunile lorú personale, i-ar' puté face să comitá nisce greşele irrepara-

bile. Potú fi şi între noi, ca în orí care poporú, unii ómení nepricepuţi, cari nu cunoscú decátú politica nebuná de „*va banque*“. Poporulú românú însá îşi va conservá şi pre viitorú bunulú cumpétú, spiritulú de ordine şi de solidaritate, şi nu va inscená nici unú felú de violenţă, pentru-cá violenţele ar' puté să îndepărteze fórté tare succesulú luptelorú nóstre, tocmai precum violenţele magiare dela Turda, Şimleú şi Aradú ne apropie fórté multú de acelu succesú.

Dacă presa jidano-magiará face deosebire între cetăţenii statului nostru şi sumutá pre unii în contra altora, acéstá o face cu scopulú, ca jidanií să se póta ţiné în poziţiunea de astáđi şi să ne póta exploatá şi pre noi şi pre magiarí. Dacă organele politice în frunte cu guvernulú nu înfréná şi nu pedepsescú escesele şi sêlbătéciiile comise în contra Románilorú, prin acéstá se dovedesce în modulú celú mai eclatantú, cá drepte suntú plângerile Románilorú în contra asupririlorú, ce le îndurá pre pământulú lorú strămoşescú. Noi însá pentru acestea nu ne vomú avéntá la fapte violente, cari ni-ar' nimici reputatiunea de elementú de ordine, care cu mijlóce legale luptá pentru drepturile sale.

Într'aceea să ne concentrámú tóte puterile nóstre pre unú terenú, unde naţionalitatea nóstrá este fórté multú ameninţatá. Înţelegemú terenulú culturalú. Precum amú accentuatú de re-
petite orí, şcólele nóstre poporale fórté

Feuilleton.**Luminá fără de căldurá.**

Mai suntú vre-o câţiva ani, şi trece şi véculú alú 19-lea, numitú şi véculú *luminilorú*.

Urmasii nostri vorú judecá, intrucátú i-se cuvine acéstá poreclá frumósá, şi vorú sci să o dele uitării, decumva pre nedreptulú va fi fostú împodobitú cu ea.

Nu am cunoscínţá, dacá s'a mai în-
timplatú, ca fil vécului să fi datú nime pom-
póse timpului, în care au tráitú, şi fără în-
dofelá şi mirósá o laudá de sine, cáci dacá
a fostú şi e luminá, lumina a eşitú din noi
şi prin noi a fostú şi răspânditá.

Nu vreaú să influinţezú judecata vécu-
rilorú urmátóre, dar ca fiú credinciosú alú
vécului alú 19-lea mă simtú detorú cu o
lámurire. Luminá, dar numai luminá fără
de căldurá înţelegemú noi, şi voimú să în-
ţelegá şi urmasii nostri. Fost'au vécuri cândú
inima bâtea cu putere în piepturile ómeni-
lorú, cândú ómenii se sciaú însufleţi şi jertfi
pentru onóre, religiune, bisericá şi Dum-
neđeu, — astáđi însá suntemú réci şi chib-

zuiţi, cum se cuvine la nisce ómení luminaţi
şi cu minte.

Scrutamú înaltulú cerului, adêncurile
mării, vinele şi mênunţatele pământului, şi
ne înavuţimú mintea cu atâtá amarú de cu-
noscínţe, dar lăuntrulú nostru rămâne rece,
şi cu câtú se ingrámădescú cunoscínţele, cu
atátú mai tare ne sléimú. Acolo unde stră-
moşii nostri aveaú inima, noi purtámú numai
unú gomolotú de carne, în care se aduná şi
din care se răspândeşte sângele în trupulú
întregú.

Tinerii se aprindú în pripá şi se însu-
fleţescú iute, precândú bărbaţii cumpénescú
cu sânge rece şi nu se lasá a fi purtaţi de
simţeminte. Şi dacá suntemú réci la inimá
şi cumpéniţi în vorbe, e sêmaú cá amú în-
cetátú de a mai fi tineri, ne-amú îmbărbătitú
şi ne îmbărbătimú pre ăi ce merge. Aşa
credemú noi, şi dacá aşa credemú, aşa şi
trebuie să fie!

Totú cam aşa stámú, mai bine đisú,
într'acolo ţintimú şi cu lumina ochilorú trupestci.

Nóptea fi nópte şi nu đí, nóptea fi în-
tunerecú, une-orí îngrozitorú. Şi ca întu-
nereculú hidosú din faţă să ne pérá, ne pu-
nemú şi aprindemú o luminare albá ca zá-

pada, orí o lampá de petroleú, ce răspân-
desce luminá şi mai albá şi şi mai pretinósá.

Aşa de multú imí pare şi totuşí nu-i
chiarú aşa de multú, de cândú eram băiatú
micú la casa părintescá şi în sérile cele lungi
de Ierná aşteptam cu nerăbdare sfârşitulú
cinelorú târđii. Aşteptam cu nerăbdare, cáci
dupá ciná mama mea cu celea alalte femeí
din casá luaú furca în máná şi se puneau
să tórcá la zarea focului din sobá orí la lu-
mina sfírăitóre a unui *hopaeţú* neliniscitú, ér
cândú torceaú, tot-deuna spuneaú poveşii
fermecátóre.

Dacă povestea spunea de smei, bálauri
şi duchuri necurate mă uitam la umbrele, ce
zugrăvia pre pãreţi zarea neastimpératá orí
hopaeţulú neliniscitú şi cercam să-mí facú
închipuire de trupulú lorú neaséménatú de
mare şi hídú până la grétá. Şi dacá smeulú
voma focú şi spulberá totú ce fi stá în cale,
şi umbra de pre pãrete se mai măriá şi se
apropiá de patulú, în care eram culcatú, —
unú fiorú rece imí trecea prin trupú, în pripá
trágeamú sub tolu capulú, ce şi ast-felú nu-
mai pre jumétate státea afará.

De atuncí şi până acuma nu am mai
védutú hopaeţú, dar' nici nu am mai audítú po-
veşii, să-mí placá, nu am mai audítú po-

ușor pot veni sub influința politicii de magiarizare, dacă nu ne vom silii a ne dota învățătorii noștri cu salariul provădit în noul proiect de lege.

Precum posteritatea va înfiera după merit barbariile comise în contra Românilor, tocmai așa ne va condamna și pre noi, dacă nu vom ști mântui caracterul confesional și național al școlilor noastre.

În privința acésta preoțimea noastră are o mare detorință de împlinită. Ea trebuie să lumineze poporul credincios asupra pericolului, ce ne amenință din partea acésta, și să-l îndemne cu totă puterea cuvintului a sacrifica tot ce este cu putință pre altarul religiei și al culturii noastre naționale.

Zădarnice însă vor fi nisuițele preoțimii, dacă nu vor fi spriginite cu exemplul inteligenței noastre dela sate și orașe. Acésta inteligență tot-deuna a fost românească în cugete și simțiri. Arete deci, că și cu fapta știe să se avente la înălțimea acelor cugete și simțiri, și prin acésta va dovedi, că suntem un popor, pre care nici o încercare dușmănoasă nu-l poate împede în progresul său cultural și național, și că prin urmare merităm ca lumea civilisată să întrevină pentru ameliorarea sortii noastre.

Suntem în mijlocul secerișului. În multe părți va fi o recoltă frumoasă, de care putem profita spre a înființa în cele mai multe comune românești nise grânare, cari nu numai vor asigura existența poporului nostru în timp de o fomete, ci vor fi totu odată și un isvor, din care vom pute scote mijlocele de lipsă pentru păstrarea caracterului confesional și național al școlilor noastre.

Am accentuat și în numărul precedent, că este detorința noastră a

apără biserica și națiunea noastră de pericolul, ce le amenință prin înființarea asilelor de copii cu caracter comunal. În aceste asile pruncii noștri ar fi așezați sub scutul și îngrijirea unor femei străine de noi și după limbă și după religie, cari ar da acelor prunci o creștere contrariă simțului nostru religios și național. Acéstu pericol trebuie să-l delăturăm în totu casul. Și fiindu-că acésta nu se poate face fără de asile confesionale, trebuie să înființăm fără de amânare ast-fel de asile în toate comunele, unde am observat, că auctoritățile politice voesc să ne prevină înființându asile comunale.

Dacă noi vom fi una în gândiri și aspirațiuni și în aplicarea mijloacelor pentru realizarea aspirațiilor noastre legitime; dacă vom asculta numai de glasul acelor, cari sunt chemați a conduce luptele noastre politice, și nu vom lucra fiesce care numai după inspirațiunile noastre personale; dacă ne vom feri de aceia, cari ar voi să ne seducă la nise pași nesocotiți și mai virtos la violențe condamnabile; și în fine dacă ne vom concentra toate puterile noastre spre a nu ne pierde terenul cultural, ce-l ocupăm astăzi: atunci viitorul nostru și triumful cauzei noastre este deplin asigurată și nu preste multu timp vom pute saluta zorile zilei de fericire, care ne va aduce libertatea națională pre pământul acéstei patrii comune.

Adunare interzisă. — Directorul despărțământului XXV al Asociațiunii Transilvane pentru literatura română și cultura poporului român nu înconștințază, că adunarea generală ordinară a despărțământului convocată pre 11 Iuliu st. n. în Murăș-Ludoș s'a oprită prin oficiul pretorial. Totu asemenea este oprită și petrecerea, ce avea să se aranjeze cu ocaziunea acea. Motivele

opriții ar fi, ca să se evite eventuale escese și demonstrațiuni.

Cu mare surprindere am primit și înregistrăm scirea acésta. Va să știe am ajuns acolo, câtu nici adunări culturale nu ni-se mai lertă să ținem.

De ce? Să nu se întimple escese.

Apoi cine este acela care provocă escesele?

Românii au fost maltratați, batjocoriți și huițuiți în Turda, Șimleu, Arad și airea. Auctoritățile nu i-au putut să n'au vrut a-i apăra. Românii pretutindenea au rămas liniștiți și n'au comis nici cel mai neșmănat escés.

Cum se face deci, că adunările și petrecerile românești se opresc, ér nu celea unguresci?

Românii sunt cei atacați; Românii sunt cei liniștiți; — Magarii atacă și fac turburări. Și totu Românii trebuie să fie opriți dela ținerea adunărilor sale garantate în lege, sub cuvintă, ca să se evite turburări pre cari ei nici cându nu le-au provocat.

Nu e vorbă: frumoasă dreptate. Dacă mergu treburile totu după calapodul acesta, apoi de sigur împăciuirea Românilor cu Magarii va înainta cu pași gigantic.

Noi declarăm din nou, că situația o aflăm foarte serioasă, și îngrijirea noastră crește în fiesce care și, vedându că guvernul stă nemișcat și nu înfrână pre aceia, cari duc lucrurile pre unu povârniș atâtu de periculos.

Revistă bisericăscă.

Din Patrie.

Episcopatul catolic a ținut Duminică în 3 a l. c. o conferință, la care a presidat primatele. Obiectul conferinței a fost statorirea ținutei, ce avea să observe episcopatul în pertractările budgetare din camera magnaților față cu guvernul, sau mai bine șis în ceștiunea matriculelor. Primatele a pre-

vești măndre, povești fermecătoare, cum erau poveștile de atunci. Și nici nu e mirare dară, dacă în capul meu s'a înrădăcinat părerea, că povești măndre și frumoșe numai la zarea focului din sobă, ori la lumină de hopațu se pot spune.

Maî anii trecuți, cându am vedutu întâia oră lumina strălucitoare de gaz și mai apoi lumina electrică cu albăta ei orbitoare, mi-am adus aminte de zarea focului din vatra părintescă și de hopațul clipitori, și m'am gândit la cerșitorii înveliți în zdrențe, ce abia mai pot fi ținute pre trupurile lor tremurătoare, și la don-juanii falnici și damele mărețe, cărora le pare dejosire, să arunce chiar și numai o privire spre șermanul cerșitor. M'am gândit, căci ce alta de nu cerșitoru sdrențos e hopațul față cu lumina de gaz și lumina electrică atâtu de fermecătoare?

Și totuși dacă nu te-ai uitat la forma din afară ci la esență, ai afla că hopațul serăcăcios și lumina strălucitoare de gaz nu se deosebesc întru nimic, și chiar și lumina electrică falnică și măiestrosă încă e înrudită cu hopațul uitat de toți. Și dacă mi-ar fi lertat să asamănă particulele de cărbune, a cărora înfrântare produce lumina, cu sângele ce curge prin trupurile noastre, ași pute dice, că același cărbune luminează în hopațu ca și în lumina de gaz și lumina electrică, precum același sânge curge prin mai marii pământului și prin șermanul cerșitor.

Hopațul e uitat de multu, precum

uitate însuși și luminile de se, și acuși le va sosi vremea uitării și la luminile de stearin, la luminile de ceară, la lampele de petroleu, la lumina de gaz, și lumina electrică va rămâne singură triumfătoare. Va rămâne, dar până cându? Lumea merge înainte, și ceea ce astăzi e încă nou și admirat, mâne poate nu ne mai însuflețește și trebuie dat în lături ca unu lucru învechit.

Nu mai câțiva ani sunt, de cându lumina electrică strălucesce prin orașele de frunte și palățele pompoșe, — prin sate și colibi încă nici nu a ajuns, și ómenii își și frământă mințile cu gândul, cum ar pute ajunge la o lumină și mai frumoasă și mai priinciosă ochiului.

Luminile înșirate au o scădere, că pre lângă rađe de lumină răspândesc și rađe de căldură, cea ce pentru ochi nu e de totu priincios. Cunoscem lumină și mai puternică decât lumina electrică, lumina lampei de magneșiu, dar lumina lampei de magneșiu încă suferă de scădere acésta, și prin urmare nici ea nu poate fi idealul visurilor noastre luminoșe.

Avem urme și de lumină răci, urme interesante atâtu la viețuitoare, câtu și la resturi de viețuitoare, mai departe la materii și petri fără de vieță. În șerile de vară e o privelice frumoasă să veđi licuricii împrașiați prin ierbă, mișcându-se ca atâtea luminițe rătăcitoare. Și totu așa de interesante sunt și putregaiurile de lemne, ce noștea rēvrsă o lumină vineție, blândă și plăcută.

Suntem dedați cu lumină ferbintă ardătoare, și cându te atingi întâia dată de licurici sau de putregaiuri luminoșe, te apropii cu multă șielă, căci nu-ți vine a crede, că poți să prind flacăra în mână fără să te arzi.

Totu lumină vineție, dar mai întunecată, dă și fosforul, dupăcum se poate vedé și la chibrite, dacă șera pre întunecut le uimeđim câtu de câtu. Și dacă atingi chibrita, lumina se ia pre degete, încatu abia mai poți scăpa de ea.

Lumina acésta nu arde de loc, precându flacăra chibritei aprinse te arde, încatu îți face rane.

Între petrele prețioșe cu deosebire diamantul dă o lumină frumoasă, ce între anumite împrejurări poate să ajungă puterea luminilor de rind.

Afară de cele amintite mai sunt și alte multe viețuitoare, plānte, materii și minerale luminoșe. S'a vedutu și carne de óie, de porc, de cal, luminându la întunecut, și ce-l mai multu, să fie chiar și ómeni, a cărora trup luminează, îndatāce asudă. Nu ar strica să fie, cu deosebire dacă lumina ar fi mai intensiva, ca să te poți folosi cu ea. Ast-fel de ómeni ar aduce mai multu folos ca multii alți, numiți lumini sau luminători ai nēmuli omeneșu.

Lumina licuriciului, putregaiului, fosforului, diamantului șel. e rece și prin urmare după șisa medicilor e cu multu mai priinciosă ochilor, ca luminele de cari ne folosim acuma; dar e debilă și neșmănată, încatu nu ne putem folosi cu ea. Chiar

sentată și textul vorbirii sale, care a și fost aprobat din partea tuturor celor de față. Dintre episcopii noștri au participat la conferință Ilustrățiile Lor Mihályi și Szabó. Escelențele Lor Mitropolitul nostru și Episcopul Oradei-marî au fost împedeți în participarea la conferință.

Roma.

Sânția Sa Pontificele a adresat episcopului din Grenoble o epistolă, care a provocat o senzațiune foarte mare în Franța întrăgă. În epistola această Sânția Sa condamnă pe acei catolici francezi, cari nu voesc să urmeze și să se supună sfaturilor Sânției Sale privitor la ținuta politică ce trebuie să o observe. Mulți catolici, mai ales monarchiști, au denegat ascultarea, sub cuvint, că Papa nu are dreptul a prescrie nimănui ținuta politică, ce trebuie să o urmeze. Pontificele răspunde la această, că El nu se amestecă în politică, însă atunci, când politica e amestecată cu cestiunile bisericesci, este dorința Lui de cap al bisericii, să indegeteze mijlocele de apărare a intereselor religioase.

Cardinalul Agosto Teodoli a reposat. Defunctul a fost născut în anul 1819 în 19 Septembrie în Roma din familie de patrițiu. Cardinalul a fost creat de cătră Leon XIII în an. 1886.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Casa deputaților a terminat dezbaterile proiectului de lege referitor la modificarea dreptului de crișmărit și a mai primit câteva proiecte mai mărune. Dezbaterile proiectelor de lege referitoare la regularea valutei se va începe luni în 11 a. l. c. și după totă probabilitatea va fi terminată în câteva ședințe,

asa încât feriile parlamentare vor putea fi începute în scurt.

Casa magnaților a pertractat luni și marți bugetul. Dezbaterile a fost din cele mai interesante și a avut de obiect cestiunile bisericesci-politice pendente. Primatul a ținut o vorbire lungă, în care a condamnat procedura guvernului și a apărut dreptul natural al părinților de a-și crește pruncii în religia aceea în care le place. Tot în sensul acesta a vorbit și episcopul Schlauch. Ministrul Csáky a răspuns tot ca și în casa deputaților: va introduce matricule civile pentru pruncii născuți din căsătoriile mestecate și va introduce și căsătoria civilă, când se va codifica dreptul matrimonial. De o cam dată rămân toate cum au mai fost și clerul rural este espus și mai departe șicanărilor din partea organelor administrative.

Anglia.

Alegerile parlamentare s'au început. Multe cercuri au ales deja reprezentanții lor. În orașele alegerile s'au terminat în 8 a. l. c. și în cercurile rurale vor fi terminate numai în 18 a. l. c. Totă lumea angleză se ocupă de prezente numai cu alegerile și rezultatul final e așteptat cu nerăbdare.

Până acuma sunt aleși 65 conservatori, 10 unioniști, cari sunt liberali însă nu aderă la home-rule alui Gladstone, 48 gladstonieni.

Rusia.

Este cunoscut cetitorilor noștri, că imperiul rusesc a avut să sufere în anul trecut o serie întrăgă de nenorociri. Dintre toate cea mai mare a fost fără îndoială fometea, care a costat viața la mii de oameni. Acum e sosesc sciri neliniscitoare. Recolta anului acestuia încă e foarte puțină promițătoare

și este temere, că și în iarna viitoare se va ivi fometea, deși poate nu în măsura din anul trecut. În anul acesta se mai adaugă și o lovitură nouă. Anume după rapoartele oficiale din Petersburg *cholera* s'a ivit deja în părțile asiatice ale imperiului și nu e cu neputință, că va străbate și în Europa. În cazul acesta, dacă morbul va apuca între oameni slăbiți de fome, nenorocirea ce va urma pentru imperiul întreg, nici nu se poate prevedea. Intre asemenea împrejurări nu poate fi îndoios, că nici Rusiei nu-i poate trece prin gând a cugeta la turburarea păcii.

Statele unite din America de Nord.

Statele unite nordamericane se pregătesc pentru alegerea de președinte, ce va fi la toamnă. Democrații au ținut o adunare imponentă în Chicago, în care s'au înțeles asupra persoanei, pentru care vor avea să voteze cu toții. Doi candidați au venit în combinațiune, dar majoritatea s'a grupat lângă fostul președinte Grover Cleveland. Minoritatea însă nu este îndestulată cu Cleveland, și așa dacă neînțelegerile nu vor înceta, este cu putință, ca democrații să rămână în minoritate și să nu potă reuși.

Corespondințe.

Boziașu, 25 Iunie 1892.

Onorabilă Redacțiune!

O dare de seamă.

În 6 Iunie st. n. venerabilul preot *Isaia Moldovanu* din Chirileu, și-a serbat în cerc restrins familiar iubileul de 50 ani al preoției sale.

După săvârșirea serviciului divin, celebrat de însuși iubilantele, acesta ținut o vorbire ocazională, plină de învățături folosite și mântuitoare la adresa poporului său

nici lumina diamantului nu e destul de puternică, încât și dacă ar fi ieșin, tot nu ar putea scoti din case lumina de astăzi.

Două lucruri cerem de la o lumină: să fie destul de puternică, și cât se poate de rece, lucruri, ce până acuma nu s'au aflat împreună, și cu una cu două nici viitorul nu se vor putea întruni, dar încercându-se tot se vor întruni. Licuriciul, fosforul, diamantul șel. ne arată, că poate să fie lumină fără de căldură, și dacă se poate, trebuie să se potă și lumină intensă fără de căldură.

Până acuma încă nu sunt luminări sau lampe făcute de mână omenescă, ce lângă lumină să nu mai producă și căldură, dar ca în toate și aci numai începutul e mai greu. Natura ne-a dat licuriciul, fosforul, diamantul și celelalte, să ne servescă de îndreptare, și dacă vom fi cu luare aminte, ele ne vor spune calea, ce trebuie să o urmăm. Dacă nu suntem încă pre deplin lămurii, cum produce licuriciul lumina lui strălucitoare, dacă nu ne putem da încă răspuns hotărât despre esența luminei; ne vom lămurii mâne poimâne, sau de nu peste o lună, ori peste 1 an, peste 2 ani, peste 10 ani, și dacă nu ne vom putea lămurii noi, se vor lămurii urmașii noștri ori urmașii acestora. Un om încă poate face mult, cu atât mai mult poate însă un nemă de oameni și și mai mult o lume de oameni.

După cunoștințele noastre de până acuma lumina s'ar produce prin mișcarea de tot repede a particulelor corpului. Nu scim

cu siguranță, dacă e tocmai așa, dar avem cauze a crede, că așa e și nu altminterea.

E mai pre sus de îndoială, că sunetul se produce prin mișcarea particulelor corpului, și că sunet fără de mișcare e cu neputință; dar și aceea e adevărat, că nu fiecare mișcare produce sunet. Frunza clătinată de băne se mișcă, fără să producă sunet, însă dacă o ținem înaintea gurei, cu dunga spre buze, și suflăm cu putere, va produce sunet înălțitor.

Cu cât e mai repede mișcarea particulelor, cu atât e mai înalt și sunetul produs de corp. Dela un loc încoale urechia abia mai poate auzi sunetele mai înalte, și dacă mișcarea particulelor trece cu repede preste un anumit hotăr, — nu mai auzi sunet.

Dacă mișcarea făcută cu o anumită repede produce sunet, mișcarea mai repede ori mai încetă încă trebuie să producă, numai cât noi nu îl auzim. Sunt oameni cu urechi simțitoare, cari auzi și sunete, ce alții nu le pot auzi, și animale cu auz fin de bună seamă vor fi auzind sunete, despre cari noi nici închipuire nu avem.

Mișcarea produce căldură. Și dacă un corp se încălzește, când se mișcă dintr'un loc într'altul, trebuie să se încălzească și dacă stă pre loc, dar particulele se mișcă în spațiu, ce este delo una până la alta, și se ciocnesc de olaltă.

Mișcarea mai încetă și desvilită numai căldură, mișcarea mai repede desvilită sunet

și căldură, la mișcarea și mai repede sunetul încetă și rămâne er numai căldură.

Dacă încălzești o bucată de fier, bucată va răspândi în jurul său rațe de căldură, eră dacă ai încălzit-o până se va fi roșit, atunci pre lângă rațe de căldură, va răspândi și rațe de lumină.

Decumva căldura se desvilită prin mișcarea particulelor corpului, și a încălzi un corp proprie înseamnă a-i pune particulele în mișcare, atunci și lumina trebuie să consistă în mișcare, căci fierul încălzit de ajuns se roșește și dă lumină.

Intre anumite hotăr mișcarea particulelor produce și sunet și căldură, er delo un loc sunetul încetă, și rămâne numai căldura. Crescând repede se ivesc și rațe de lumină, din ce în ce mai vii, și delo un anumit grad a repede trebuie să încete căldura și să rămână numai singură lumina. Dacă mișcare e lumina roșie, ce o dă fierul încălzit, mișcare trebuie să fie și lumina blândă a mitelului licurici, dar o mișcare așa de repede, încât căldură nu se mai produce, sau și de se produce, noi nu o mai putem simți, precum nu auzim sunetele prea înalte.

Când ne va succeda să punem particulele unui corp în mișcare așa repede, cum e mișcarea produsă de licurici, cestiunea luminei reci va fi resolută, și cu ea ne vom cruța nu numai ochii, avere neprețuită de scumpă, dar vom cruța și din avere dăci și sute de milioane, precum se va arăta la timpul său.

recomandându-i și mai departe tărie întru deprinderea virtuții binelui și frumosului, isprăvind cu cuvintele: „Temeți-vă de Dumnezeu și faceți bine, și veți trai voi și copiii vostri multă și bine pre pământ.“

La aceste cuvinte isvorite din inima adevăratului preot, răspuse unul dintre preoții prezenți, vorbindu despre demnitatea înaltă a preotului, și despre multele datorințe împreunate cu această înaltă demnitate; avându pururea să pörte în sufletul său bucuriile și durerile întregului popor, postpundându interesele sale private binelui și înaintării poporului său, tuturor tôte făcându-se, ca pre toți să-i câștige și să-l conducă la fericire și mântuire. Vecinică fiind sentinela deșteptă și neobosită, de-orece preotului vecinic îi sună cuvintele poetului „Pădătorule! ce se întâmplă în nopți.“ Și urându în urmă venerabilului preot tărie sufletescă și trupescă spre a vedea din an în an și spre a se bucura de prosperarea în tôte direcțiunile a acestui popor vrednic, pentru care a implorat 50 de ani darul și binecuvintarea lui Dumnezeu.

După serviciul divin, iubilantele întru pre cei prezenți la ospitala sa masă, unde se ridicară mai multe toast. Așa iubilantele a tostatu întru onorea și sănătatea Escelenței Sale Domnului Mitropolit Ioan Vancea; fratele iubilantului, Măritul Domn Vasiliu Moldovanu, fostu președinte la scaunul orfanalului, ridică paharul întru sănătatea iubitului său frate, storcându lacrimi din ochii celor prezenți etc.

În decursul mesei, sosi și P. O. D. Vasiliu Hossu, protopopul Murășului, cu venerabila Dömnă spre a saluta pre iubilantele, pre carele tot-deuna l'a iubit și stimat ca pre un vrednic amic, preot și român.

Și ca să dăm o dovadă de interesul ce păstrăm noi preoțimea română gr. cat. față cu tôte pornirile nobile și salutare cauzelor noastre — la propunerea R. D. protopop Vasiliu Hossu s'a întreprins o modestă colectă în folosul „Colectei crucerului“ inițiată de O. Redacție a „Unirii“, încurgându suma de 20 fl. v. a. dela următorii:

R. D. Protopop V. Hossu 1 fl., Dna Hossu 1 fl., Isaia Moldovanu, preot în Chirileu 1 fl., Alesandru Moldovanu proprietar în Chirileu 2 fl., Dna Nina Moldovanu 1 fl., Ioan Hancu preot în Subpădure 1 fl., Dna Maria Hancu 1 fl., Dșorele Moldovanu din Boziaș 1 fl., Vasiliu Moldovanu, proprietar în Boziaș 1 fl., Vasiliu P. Masca, preot 50 cr., Dna Lucreția P. Masca 1 fl., Alexiu Viciu, preot în Nirașteu 1 fl., Dna văduvă Șiat și familia 1 fl., Simeou Tescaru, preot în Țăgșor 1 fl., Dănilă Munteanu, notar în Ciuci 1 fl., Dna Veturia Munteanu 1 fl.,

1) Salutăm cu bucurie propunerea corespondentului nostru. Școlile noastre, aceste tesaur prețioase ale bisericii, se află espuse pericolului de a fi desbrăcate din caracterul lor religios și românesc. Datorința cea mai sântă a tuturor credincioșilor nostri este, să vină în ajutorul școlilor și se aducă ori ce jertfe pentru mântuirea lor. E vorba pentru noi — de a fi sau a nu fi. Perirea nu ne-o putem dori. N'ar fi deci lertat, ca pentru viitor să se lase o singură ocaziune, convenire, petrecere, fără a aduna bani la »Colecta crucerului«. Pentru câte nimicuri aflăm bani. Numai pentru școle să nu aflăm? La lucru dar! Esempul din Chirileu trebuie să-și aile mulți imitatori. Esemple demne sunt și cele de pre Câmpie. Cu toți să lucrăm.

Red.

Emil Frăncu, docente în Țăgș 50 cr., V. B. Munteșcu, preot în Boziaș 1 fl., Dna Samira B. Munteșcu 1 fl. și Emiliu Viciu profesor 1 fl. Acastă sumă subsbrislă ca colectante încă în 9 Ioniu o am adresat la „Cassa Centrală“ din Blăși.

Mai rămâne să-mi exprim dorința, ca preoțimea noastră de pretutinden, cu ast-fel de ocaziuni să nu-și uite, că din începuturi mici, cu timpul s'au umplut lacune. 1)

Pre lângă cari rămân alu O. Redacției plecatu servu
Vasiliu B. Munteșcu,
preot gr. cat.

Internatul Vanceanu de băeți.

Direcțiunea internatului tinerimii române dela gimnasiul român greco-catolic din Blăși aduce la cunoscința onoratului public românesc, că institutul se va instala cu începutul anului școlastic viitor în noul și pomposul edificiu, ce s'a ridicat din generositatea nesecată a Escelenței Sale Mitropolitului Dr. Ioan Vancea în spațul frumos dintre sala de gimnastică și biserica parochială. Noul internat are sale spațioase, luminoase și forte sănătoase. Poziția edificului este cea mai frumoasă. Din ferestrele lui se deschide o priveliște încântătoare preste valea Tërnavelor și orizontul e mărginit spre răsărit și apus de munții Transilvaniei.

Părinții, cari voiesc a-și aședă prunci în anul școlastic viitor 1892/93 în acest internat, sunt avisați, că terminul concursului de primire este 15 Augustu st. n., până la care și toți părinții, ce doresc ca fii lor să fie primiți pre anul școlastic viitor în acest internat, voru avé să-și trimită concursele adresate Escelenței Sale Preasântitului Mitropolit în Blăși, de unde în timpul celu mai scurt li-se voru espedă rezoluțiunile.

La concursul celor ce nu au mai fost în internat, este a se alătură și testimoniul despre clasa absolvată în anul școlastic expirat.

Condițiunile primirii sunt următoarele:

1. Pentru unu tineru voru fi de a se plăti câte 10 fl. pre lună, și așa pre unu an 100 fl. Plătirea are să se întimple cu tötă punctualitatea în două sau patru rate anticipative, ceea ce părinților li-se aduce aminte cu tötă serioșitatea, căci altmintețlea direcțiunea în decursul anului va fi silită a dimite pre elevii, ai căroru părinți, tutori sau îngrijitori nu au solvit ratele la timpul său.

2. Pentru fiesce care tineru la începutul anului este a se solvi o taxă de înscriere de 4 fl.

3. Fiesce care tineru are să aducă cu sine:

a) 4 părechi de schimburi bune de pânză sau giolgiu;
b) 4 năfrămi de busunar și 2 la grumaz;
c) 2 părechi de călțuni buni și 4 părechi de ciorapi sau obiele.

4. Vestminte de pat:

a) 1 saltea (sac de paie) de așteruat dedesubt;

b) 3 fețe albe de pat;

c) 2 perine și 4 fețe de perină pistrice și unu țol sau papomă;

d) 2 fețe albe de giolgiu de coperit patul.

Atât vestminte de pat, cât și albiturele sau schimburile au să fie de acasă însemnate cu numele elevului respectiv, sau fiind numele cusut sau scris cu negrelă, ce nu se șterge prin spălare, căci altmintețlea superioritatea institutului nu pöte lua nici o răspundere la casă, când s'ar perde.

5. Fiesce care tineru are mai încolo să-și aducă 3 ștergare și 2 pepteni, unul rar și altul desu, apoi unu cuțit, o furcuță și o lingură de metal, un pahar și trei serviete.

6. Fiesce care tineru are mai încolo

să-și aducă și perie de vestminte și de curățit călțunii.

7. Părinții în decursul anului școlastic să nu trimită fiilor lor din seminariu nici articli de mâncare, decât pöte la serbătorile cele mari, fiind în privința acesta în deplină provăduți în institut, nici bani, ci lipsele de vestminte, cărți și altele de soiulu acesta să li-se împlinescă pre calea superiorității, ca așa să se evite ori ce ocaziune la escese și transgresiuni de disciplină, dănușe educațiunii și progresului în studiu. Condițiunea acesta li-se aduce aminte cu deosebire părinților, tutorilor și îngrijitorilor, căci altmintețlea superioritatea internatului nu pöte lua asupra sa în multe privințe nici o răspundere pentru elevii concreduți îngrijirii sale și urmările neobservării condițiunii acesteia părinții voru avé să-și ascrie șie-și.

Pentru suma de 100 fl. v. a. pre unu an școlastic tinerilor li-se va da următoarea proviziune:

1. Locuința în internat, în sale mari sănătoșe, luminoșe, provăduțe cu tôte cele de lipsă și curățite în fiesce care și de două ori.

2. Viptu întregu regulat și în special în și de dulce: a) *Dejunu*, câte unu pătrariu de lapte caldu cu pâne; b) *Prăndu*, trei specii și anume: supă de carne, carne cu sos și mâncare grosă cu carne, sau friptură. Er în Dumineci și serbători prelungă aceste și aluat; c) *Cina*, două specii, anume: supă de carne și mâncare grosă cu carne. În zile de post, dimineța unu pătraru de lapte caldu cu pâne, la amădi cu o specia mai puțin ca în zilele de dulce, er sera supă și mâncare grosă de legumi, brânză sau lapte.

3. Spelatulu întregu preste anu. Pentru întăritul schimburilor însă se va plăti separat și anume 3 fl. la începutul anului.

4. Luminatul în timpul recerut.

5. Încălditul în timp de iernă în sale de locuit, de durmit, în refectoriu și în chilia morboșilor.

6. Medic și medicină din apotecă sau de casă pentru cei morboși și viptul prescris de medic.

7. Instrucțiune în casă de lipsă prin indiviți eminenti.

După ce din motive de igienă și curățenie s'a adaptat pentru tinerime în edificul internatului și o scaldă de apă caldă, așa ca fiesce care elevu să se pötă folosi și de scaldă de câteva ori pre anu după dispozițiunea direcțiunii; fiesce care tineru va solvi la începutul anului o tacsă de 1 fl. pentru folosirea scaldel.

Părinții cari ar dori ca fii lor să mănance la masa superiorilor internatului viptul acestora, aceia voru avé de a solvi pre lună pentru unu tineru dela 14—16 fl. după etate. Viptulu acesta consiste:

a) la dejun cafea cu lapte;

b) la amădi patru specii în fiesce care și afară de zilele de post, când sunt numai trei;

c) sera două specii.

Fiesce care tineru va căpeta pâne, totdeuna calitate bună și anume: dimineța 100 gr., la amădi 300 gr. și sera er 300 gr., cu totul 700 gr. pre și.

Atât tinerii, cari au fost primiți în institut încă în anii trecuți, cât și cei ce doresc a fi primiți acum întâia-öră, voru avé să-și trimită suplicele până la terminul indicat.

Cei ce nu voru trimite suplicele în scris, nu voru fi luați în considerare.

Cei nou primiți, cari au să depună esamenul de primire la gimnasiu, voru avé a veni la Blăși deja pre zilele 28—30 Augustu. Toți ceilalți voru avé să se prezenteze înainte direcțiunii internatului în 31 Augustu st. n. 1892, spre a fi visitați prin medicul archidieceșan, cându apoi cei ce nu voru fi deplin sănătoși sau ar fi infectați de vre-unu morb contagios, să voru dimite.

Blăși în 7 Iuliu 1892.

Dr. Vasiliu Hossu,
conducătorul internatului.

Învitare la prenumerațiune.

Cu 1 Iuliu st. n. s'a început abo-
namentu nou la „Unirea“. Prețurile
sunt însemnate în fruntea foii.

„Unirea“ reprezintă și apără intere-
sele biserice române greco-catolice.
„Unirea“ nu este fœe de partid, fiind-că
biserica, în a cărei serviciu stă, nu
e o instituțiune de partid, ci o in-
stituțiune dumnezească ridicată sus
preste ori și ce partid omenesc. Chiar
de aceea lipsa și importanța „Unirii“
se face din ce în ce mai simțită. Ne-
înțelegerile, ce s'au ivit în sinul na-
țiunii noastre, cari pre și ce merge se
totu potențeză, ceru neapăratu o fœe,
care să privească lucrurile dintr'un
punctu mai înaltu de vedere și să a-
pere fără patimă și preocupare interese
generale și adevărate ale poporului ro-
mân. „Unirea“ se va silii a corăspunde
acestei necesități.

Ajungă atăta pentru a arăta în-
semnătatea semestrului, care-l începem.

Rugăm deci pre onorații nostri
abonenți, să-și achiteze abonamentele
restante, să ne trimită prețulu abona-
mentulu nou anticipativ și să ne că-
știge și abonenți noi. Din partea noastră
nu va lipsi nici o ostenelă pentru a
face, ca „Unirea“ să corăspundă tutu-
roru așteptărilor îndreptățite.

Redacțiunea și Administrațiunea
„Unirii“.

Covocare.

Despărțimintul XXVI alu Asociațiunii
transilvane pentru literatura română și cul-
tura poporului român țși va ține adunarea
generală din est-anu la 24 Iulie st. n. a. c.
2 ore d. a. în școlă gr. cat. din Reghin.

P. t. domni membri ai Asociațiunii pre-
cum și toți iubitorii de cultură și prospe-
rarea literaturii poporului român sunt prin
acesta invitați a participa în numărul câtu
mai mare la numita adunare.

Obiectele ordinei de și se vor vedea
în ziua adunării.

Reghin la 6 Iulie st. n. 1892.

Patriotul P. Barbă,
directorul.

Severul Barbă,
secretarul.

Noutăți.

Din Arhidieceasă Abdicându Rmulu
Domnu canonicu Alexandru Micu dela oficiulu
de directoru alu gimnasiulu nostru românesc
greco-catolicu din Blăși, conducerea acestui
oficiu a fostu încredințată Rmului D. cano-
nicu Iosif Hossu.

Din diecesă Lugojului. În Dumineca
SS. Părinți (29 Maiu) Ilustritatea Sa Epi-
scopulu Victoru Mihalyi a ridicat la trépta
sântă a preoției pre domnul clericu absolutu
Romulu Iorgoviciu, numindu-lu tot-odată ad-
ministraturu parochialu interimalu în *Jebel*,
districtulu protopopescu alu Ciacovei.

Esamene de profesori. Joi în 7 a l.
c. au depus esamenulu de profesori
preparandiali M. O. Domni Aurelu P.
Bota, profesor prov. la preparandia din locu
și Nicolau Popu, profesoru la normele din
locu. Comisiunea esaminate, denumită din
partea Preaveneratulu Consistoru mitropoli-
tanu, a fostu compusă din profesori dela fa-
cultatea noastră teologică, dela gimnasiu și
dela preparandia. Ambii esaminați au co-
răspunsu tuturor așteptărilor: au datu do-
vede, că s'au pregătitu cu zel și consciin-
țiositate și că sunt pătunși de însemnătatea
carierii profesoresce. Le gratulăm la suc-
cesulu dobândit.

Denumire. Dlă Nicolau Popu, fostu se-
cretaru și directoru substitutu de finanțe în
Neutra, este numitu consilieru finanțialu și
directoru de finanțe pentru comitatulu Tren-
cinului.

Consacrare. Iuliu Drohobeczkoy, noulu
episcopu gr. cat. de Crișu va fi consacratu la
Ungvár în ziua de Sân-Petru, de cătră Iuliu
Firezák, episcopulu Muncaciulu, cu asistința
P. S. Sale Mihailu Pavelu, episcopu rom.
gr. cat. de Oradea-mare și Vályi, episcopu
rutenu gr. cat. de Eperjes.

La fondulu „Petru Solomonu“ cându-va
profesoru ordinaru la institutul preparan-
dialu gr. cat. în Blăși au mai contribuitu
următorii domni învățatori: Rudolfu Popu
din Vaidacuta 20 cr., Teodoru Petri din Hun-
dorfu 40 cr., Navinu Lungociu din Vaida-
Recea 40 cr., Demetriu Vișă din Șeica-mare
40 cr., Ioan Bogdanu din Oravița română
50 cr., Ioan Mogoșu din Nirașteu 28 cr.,
Teodoru Trombișu din Poiana 48 cr., Ni-
colau Doicanu din Racovița 50 cr., Nicolau
Diatcu din Colun 28 cr., Georgiu Mărgi-
neanu din Crăciunel 50 cr., Georgiu Toto-
ianu din Chișfalău 20 cr., Ioan Gligorescu
din Dumitra 52 cr., Emiliu Francu din Șo-
moștelnicu 38 cr., Georgiu Tătaru din Mischiu
1 fl., Simeonu Zăhanu teologu absolutu 1 fl.
Aureliu Boticiu din Bucuresci 50 cr., Benia-
minu Densusanu din Densuș 50 cr., Teodoru
Banu din Balda 50 cr., Alexandru Giuca din
Marcovietu 50 cr., Zacheiu Moldovanu din
Naof 50 cr., Georgiu Borda din Adrianu 22
cr., Alexandru Gerasimu din Bordu 28 cr.,
Georgiu Răduțu din Cerghidelu 28 cr., Georgiu
Giurgiu din Roșia-montană 50 cr., Ioan
Popu din Budiu 1 fl., Valeriu Florianu teol.
absolutu, Racovița 1 fl.

Starea totală a fondulu e 165 fl. 64 cr.
— Direcțiunea inst. preparandialu.

Concursu pentru stațiuni docentale.
Cu terminulu de 1 Augustu a. c. se escrie
concursu pentru următoarele stațiuni docentale
și cantoru-docentale: I. *Protopopiatulu Dergei*
staț. doc. din *Poptelecu* cu emolumentele: a) 200 fl. (din repartițiune), b) cartiriu, grădină
de legumi și 3° □ lemne focate. II. *Protopopiatulu Fărăgăului*: staț. doc. din *Archid*
cu emolumentele: 200 fl. din repartițiune și
cartiriu; staț. doc. din *Ercea* cu emolumen-
tele: a) 76 fl. din repartițiune, b) 90 me-
trete cucuruză la 16 cupe, c) 4 jugere de
pământu arătoru și cosirea cimiterulu com-
putate în 26 fl., d) cartiriu și competența
stolară îndatinată computată în 15—25 fl.;
staț. doc. din *Logiu* cu emolumentele: a) 32—35 fl. cucuruză, b) 14 jugere arătoru
și cositoru, c) cartiriu și grădină; staț.
cant.-doc. din *Orosfaia-Comlod* cu emolu-
mentele: a) 102 fl. din repartițiune, b) 78
metrete cucuruză la 16 cupe, c) 2 grădini și
1 agru de 1¼ jugeră, d) cartiriu și terțialitate
din stolă; staț. doc. din *Ufalău* cu
emolumentele: 200 fl. din repartițiune și
cartiriu, de va fi și cantoru 10 jug. arătoru
și cositoru. III. *Protopopiatulu M.-Uibrei*:
staț. cant.-doc. din *Orosia* cu emolumentele:
a) 100 fl. din repartițiune, b) 5½ jug. ară-
toru computată în 64 fl. și o țelină compu-
tată în 5 fl., c) 17 metrete cucuruză, 17
șile de lucru, 17 puș și venitul stolaru com-
putat în 7 fl. 30 cr., c) cartiriu cu grădină
de 643° □. IV. *Protopopiatulu Pogăcel*:
staț. cant.-doc. *Zău* cu emolumentele: a) 100 fl.
din repartiție, b) 15 jugere arătoru și cositoru,
c) terțialitatea din stolă = 25 fl. și cartiriu;
staț. cant.-doc. *Sângeorgiu de Câmpie* cu
emolumentele: a) 150 fl. din repartițiune, b)
8 jug. arătoru și cositoru comasat în 2 par-
țele, c) terțialitatea din stolă = 20 fl. și
cartiriu.

Fundațiune pie. Spectabilulu dnă Dr.
Simeonu Caianu, medicu în Roșia-de-munte,
a făcutu o fundațiune de 200 fl. pusă sub
administrarea Veneratulu Capitulu mitropoli-
tanu din Blăși, ca pentru interesele acelei
sume să se celebreze în totu anul la bi-
serica gr. cat. din Clușiu-Mănăsturu unu pă-
răstas pentru sufletele repositărilor sêi pă-
rinți Simeonu Caianu, preotu, și Iuliana n.
Grama. Din fapta pie a dlui Dr. S. Caianu

se vedu și simțimintele sale creștinesce și
iubirea filială și pietatea față cu părinții sêi
adurmiți în Domnul.

Vandalismu la Aradu. Eră de prevē-
dutu, că faptele sēlbatice indeplinite de o
parte a magiarimii din Turda, nu voru rē-
mānē singuraticē. Ele și-au aflatu imitatori
în miculu orășel Șimleu și în jidovita ce-
tate Aradu. Plebea Aradulu agitată siste-
maticu de diarele șoviniste locale și condusă
de unu diaristu beatu în sēra de 1 a l. c.
traversāndu stradele cetății strigă „*abzug, le
az oláhokkal*“. Afāndu ceta infuriatā, cā
mai mulți Romāni, între cari și dlă Dr. Oncu
cu soția sa și dlă Mangra, se află la bereria
Wittmann, s'a dusu acolo și a începutu să-
i insulte în modul celu mai infamū. Retrā-
gēndu-se societatea romānă insultatā la ca-
fenēua „*Zemplényi*“ și aci fū urmārită între
fluerăturu și sbierăturu sēlbatice. La cafe-
nēua *Zemplényi* unu invidu cu numele Kiss,
în modul celu mai impertinentu pāși înā-
intea dlui Dr. Oncu, strigāndu-i „*abzug, oláh,
haza-úrul*“. După acēsta mulțimea adunatā
începu să arunce cu gunoile asupra Romā-
nilorū, cari se află în mare pericolu, fără
ca poliția să întrevinā în ajutorulu lorū.
Pentru apărarea celor maltratați au alergat
alumnii seminariulu gr. or. romānu. Între
aceștia și între plebea fanatizatā s'a încinsu
o adevărată luptă. Dintre romāni a fostu
rānitū clericulu Belesu. Despre profesorulu
Mangra spunu foile magiare, că a fostu bă-
tutū și scuipatū în față. Poliția numai târ-
diu a pāșitū pentru împrăștiarea tumultu-
anțilorū. În sēra de 2 Iuliu o ceta de mai
șarivari inaintea locuinței dlui Dr. Oncu, s'a
dusu înaintea seminariulu românescū și între
sbieraturu de „*josu cu Valahiu, trădătoru de
patrie*“ au aruncatū petri în ferestri. Semi-
naristii adunāndu pietrele le-au aruncatū asu-
pra mulțimii infuriate, pre care a împrăști-
at'o poliția. Se vorbeșce, că în seminaru
s'ar fi făcutu perchisițiune domicilară și ar
fi aflatu la clerice mai multe bastone cu stī-
letu. La Romāni face poliția curēndu per-
chisițiuni, dară nu amu cetitū până acum,
să se fi întreprinsu ceva contra celor
ce într'unu modu atātu de brutalu conturbă
pe pacinicii cetățeni romāni. Să-și aducă aminte
cei dela putere că: *justitia est fundamentum
regnorum*.

În zilele de dascălie. Mihailu Lucaciū,
cantoru-învēțatoru în Baia-mare țși va serbă
îubileulu de 50 ani ai dascăliei sale în 14
Iulie n. a. c.

Petrecere de vară. Reuniunea femeilor
romāne greco-catolice din Roșia-montană aran-
jēză în „*Carpini*“ Duminecă în 17 Iulie o
petrecere de vară în folosulu fondulu reuni-
unii. Începutulu la 2 ore d. a.

Daru împărătescu. Împēratulu Ger-
māniei a donatū portretulu sēu în mărime
naturală ministrulu ungaru a latere L. Szö-
gyeny-Marich, care ca fostu președinte alu
comisiunii austro-ungare pentru închierea con-
vențiunii comerciale între Germaniā și Austro-
Ungaria, a mijlocitū convențiunea ce multă-
mesce pre ambe părțile.

Cununie. Ioan Șerbanu, notaru co-
munalu țși serbēză cununia sa cu Emilia Mi-
hailașu Duminecă în 10 a l. c. în biserica
greco-catolică din Năseudu.

Măsuru în contra cholerei. Consiliulu
sanitaru superioru din Romānia a luatū celea
mai severe măsuru pentru a împedecă impor-
tarea în Romānia a înfricoșatulu morbu cho-
lera și în specialu a ordonatū o revisuire
severă a tuturor bastimentelorū, ce sosescū
în porturile romāne din porturile rusesce.

Casuri de morțe. Georgiu Germanu, ofi-
cialu reg. de dare la perceptoratul din Fa-
getu, în etate de 23 ani a repositu după
unū morbu îndelungatū la 27 Iuniu a. c. Re-
positulu a fostu fiulu preotulu din Buda-
veche. Înmormintarea s'a sevērșitū la casa
părintēscă în Buda-veche la 29 Iuniu. — Iu-
liana Elena Mărgineanu n. Ioodi din Valeni
a repositu în 3 Iulie n. în etate de 36 ani.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Unirea bisericii române din Ungaria și Transilvania, dară mai ales din părțile bănățene ale dieceșei Lugosului.

(Continuare.)

Acelui Guvernatoru dădu de-odată în gura aceluși Episcopu modul concipiării acelei remonstrări. Etă-o:

„Hochwürdigst-Hoch und wohlgeborner Freyherr. — Es hat mir der Herr General Baron v. Engelschoffen bey seiner dahier erfolgten ankunfft einen aufsatz derjenigen Prothopopen, Poppen, Diaconorum, Clericorum und Saecularium vorgewisen, so sich seithero kurzer Zeit zu unserer Römisch-Kirchen gewendet, worüber dann Euer bischöfl-Hochwürden mein geschöpfftes Vergnügen uns so minder bergen kan, als hieraus dero zu fortpflanzung der wahren Religion hegende besondere Eyfer zu ihren Ruhm satsahm hervorleuchtet und mir dadurch zu einer künftigt ansehentlichen Conversion und Union eine so vill als ohnfehlbare Hoffnung zuwachset. Wiezumahlen hingegen zur nachtrucksahmen beförderung dieses so heylsahmen, wie dem publico nuzlichen wercks, zu Stipendirung der Herüber tretenden geistlichkeit auch der aufmunter- und weiterer nachzieglung wie nicht weniger erbauung der nöthigen götteshauser ein fundus parochialis ohnumbgänglich ausgewureket, allein dessenthalben die Vorstellung hoher orthen angebracht werden mus- so Erachtete ich meines orths sehr diensahm zu seyn so ferne Euer bischöfl-Hochwürden disfabls eine ausführliche remonstration entweders an mich oder die daruntige Administration, und zwar von darumben zu adressiren beliebeten, damit mich in der Conferentz auf Jene tanquam basin et fundamentum beziehen, folglich mein weiteres gesuech gründen könne, dan mein gedanken lediglich dahin abzillet, all gedetliche Mittel und weege, wodurch man an nächsten zu erreichung sothaner theils Conversion theils Union gelangen möge kräftigst anzuwenden, der innhalt gedachten remonstration dörrf also ungefähr indeme bestehen, das nachdeme ich über anfangs bemerckts aufsatzes der neu Convertirten ein sonderbahres wohlgefahlen und anbey die herüber tretung der altglaubischen Religions Verwandten meinerseiths mit aller douceur Secundiren zu wollen mich nicht abgeneigt zu seyn erweisen, so thätten sich Euer bischöfl. Hochwürden des mehreren Vorzustellen Veranlasset sehen, das mittelst meiner interposition zu hieroben schon bemerkten Ende ein fundus Parochialis (so zu nachtrucksahmen poussirung dieses heylsamen wercks am erspriesslichsten währ) hoher orthen ausgewürcket werden möchte, nebst der angehenkten Versicherung, das auf solche arth sich der unterthan so gewisser zur Conversion und Union angefrischet sehen und bequemen würde, weilen er eine Zeit her wider des Cleri g. R. exorbitante ungerechtigkeiten, den bey der Kays. Administration zu finden habenden stutz vermercket, welches eben die ursach seye, das seith wenig monathen so und so vill sich zur wahren Religion zuwenden den ersten anlass genohmen, also zwar, das wan die ubrige die Manier und weise wie man Jene zu handhaben suchet, nebst denen neuen Vortheilen anjezo wahrnehmen können, kein zweiffel mehr fürwalten thut, das nicht binnen kurzen ganze gemeinden, dorffschaften und districten von ihren bisherigen Irthumb abstehen sollen. Euer Bischoffl. Hochwürden wollen solchemnach dieses wichtige geschäft ihren bekanten Seelen Eyfer angelegentlichst empfohlen seye und auf dass ich in der sache bemerckter massen fürgehen könne, mehr erdeute remonstration mir sobald nur möglich einzuschicken, sich ohnswär gefahlen lassen; wo indessen in meiner ohnveränderlichen Hochachtung beharre Euer Bischoffl. Hochwürden. Wienn den 30 May 1736, dienstschuldigtst Ergebenster Diener Hamilton m. p. Herrn B. v. Falkenstein.“

Totū cu datulū de 30 Maiū 1736 scrie în susū atinsa causă și *Benedictū Neffzern*, secretarū aulicū împărătescū și consiliarū de administrațiune banatică. Acela dă și mai detaiată inviațiune, că cum are să purcedă Episcopulū. Anume: dice, că de-orece de după sistema vienesă, cauzele trecū prin mai multe mână; și înființarea fondulū parochialū și altorū fundațiunī necesare pentru promovarea Unirii *per imperatorem conferentialiter* se decidū: episcopulū pre lângă reprezentarea ce ar face la Guvernatorū ori la Administrațiune, să mai facă unū memorandumū în limba latină și la împăratū, și pre calea guvernatorulū ori a Administrațiunī să ceră promovarea și recomandarea aceluși memorandumū. Afară de aceea să mai scrie în treba aceea și *P. Thenemann*, și prin consiliarulū aulicū *Baronū de Cuanna*, care este adictū causei, să se deie Maiestății Sale.

Dice mai departe și aceea, că cauza Unirii trebuie cu totă energia promovată, de-orece episcopulū bine scie, că în districtele *Caransebeșū, Orșova, Lugosū, Făgetū, Timișora și Ciocova*, națiunea română este forte nemulțămītă cu preoții sōi schismatici, și chiar și Sērbii sunt nemulțămīti, deși ușorū s'ar putē mișca pre calea cea drēptă. În urmă numitulū secretarū aulicū, în cauza subversantă oferesce episcopulū serviciulū sōu. Etă scrisōrea:

„Hochwürdigst: Hoch und Wolgeborner Freyherr, Gnädiger Herr! Euer Bischoff. gnaden werden mit Heutiger Post, von Sr. Commandirenden Excell. Herrn grafen v. Hamilton versichert werden, mit was zufriedenheit dieselbe die Union der griechischen Kirchen zu unterstützen sich vornehmen thuen; Und weillen Sr. Excell. Intention, und Euer Bischoff. gnaden Seelen Eyfer nicht Besser und ehender ausgeführt werden mag, als wan man sich dem Wienerischen Systemati, Bey welchen alle negotia durch viele Hände, und Canalfüssen müssen, accomodirt; So nehme mir die freyheit in der zuversicht, mir ein solches nicht übel zu deuten, derselben Vorzutragen, wie das Werck incaminiret werden könnte. Ausser den Vortrag demnach, welchen Sr. Commandirende Excell. gewärtigen, wäre ein in Latein an Ibro Kays. Mays. gesteltes memorial nach ohnvorgreiflicher anleitung der anliegenden Beylag zu verfassen nicht undienlich, und könnte in der an Sr. Excell oder die Administration thuenenden Vorstellung um die weithere Beförderung und recommendation das ansuchen Bestehen, indeme der fundus Parochorum, und Stiftung der übrigen Regvisiten zur Union per Imperatorem conferentialiter auszumachen wäre; Und würde der Sach kein geringes gewicht geben, wan Euer Bischoff. gnaden ausser deme Nemblichen des memorial- und Vtrags an die Administration, etwa nach denen ohnvorgreiflich anmerkenden Umständen an den P. Thenemann ein Schreiben ablaufen mir Beyschliessen, und so forth durch den Herrn Hof-Kammer Rath Baronem v. Cuanna welcher sich recht eyfrig annehmet, und mit Ihme ohnehin concertiret wird, einreichen liessen. Ich finde vor fürberflüssig Euer Bischoff. gnaden mehrers zu erwehnen, indeme dieselbe mehr, als ich einsehen, das ein solches Werck mit einer sonderlichen Energie vorzustellen erforderlich seye, und ein solches mit so mehreren Fug und Grund von den Bannat geschehen könne, als Ihnen nicht unbekannt, das die Wallachische Nation in denen Districten Caransebes, Orsova, Lugos, Facset und Temesvar auch Csakova, mit ihrer Sysmatischen geistlichkeit übel zu frieden, und endlichen auch die Ratzische nicht content, folgl. leicht zum rechten Weeg zu Bewegen seye werde. Ich Bitte alleinig das Werk zu Befördern, und sollte mich erfreuen, wann hierinnen zu gottes Ehre, Nutzen des gemeinen Weesen, und unsterblichen Ruhm Euer Bischoff. gnaden als ein geringes Instrument gebraucht zu werden kan. Der sich fürwehrend geneigten propension und

gnad gehorsamst empfehlet, und verharret. Euer Hochwürdigst Hoch und Wohlgebohren. Wienn den 30-ten May 1736 gehorsamst Ergebenster Diener J. b. v. Neffzern m. p.“

În urmarea acestora, ce face Episcopulū Falkenstein?

Cu datulū 6 Iuniū 1736 susține o rugare la împăratulū, în carea pre basa specificulū acclusū arătândū, că după ce din timpulū guvernării sale nu puțin preoți și laici s'au întorsū la Unire, mișcați fiindū mai alesū prin protecțiunea, modulū celū blândū și justū de guvernare a administrațiunī, și așa este sperantă mare, ca în timpulū scurtū întregū poporulū schismaticū din diecesa Cianadulū se va unī, spre ajungerea acestui scopū însă este de lipsă, ca preoților să se asigneze stipendiū congruentū, și să se redice biserice sau oratore pentru sevărșirea funcțiunilor sacre: dreptū ce se rogă, ca de după judecata maiestatică, atâtū celorū până aci întorși, câtū și pentru cei ce de aci înainte s'ar întorce preoți, sau protopopi, din fondulū parochialū să se asemneze o congruă anuală, și despre acēsta să se esmită mandatū grațiosū ori la consiliulū reg. ung. ori la altū dicasterū împărătescū. Scrisōrea episcopulū cătră împăratulū este următōrea:

Sacra Caesarea ac Regia Majestas Domine Domine Clementissime! Siquidem a tempore Existētiaē meae in hac mihi Csanadiensī Concredita Dioecesi (prouti nullus dubito quod Majestas Vra sibi relationari Clementissime Concesserit) non exiguus numerus, Cujus specificationem hic humillime adnecto, Schismaticorum Parochorum vulgo popae dictorum a Graeco Ritu ad Unionem cum Romana Catholica Ecclesia transgressi, multique laici Divina opitulante gratia ad salvificam Catholicam Religionem abjurato Schismate Conversi sint, inter Caetera motiva non parum exinde animati quod omnigenam sui mantentionem et Protectionem mansuetum gubernandi morem exactamque Justitiae Administrationem, in hujatis Banatus Generali Comendante Comite de Hamilton observaverint, ac proinde spes magna affulgeat paucis temporis Intervallo Universalem Subsequenturam in praefata hujate Dioecesi Schismaticorum cum orthodoxa Ecclesia Unionem, utpote quorum animi ad hanc amplectendam dispositissimi reperiuntur, dumodo, etiam similibus Unitis vel adhuc uniendis Poppis pro necessaria vitae Intertentione aliquod annuum Stipendium assignaretur, Templeque sive oratoria pro suis sacris functionibus inibi peragendis erergerentur. Ea propter ad Sacratissimae Mttis Vrae Clementiam humillime recurrendum esse duxi, Eidem submississima Devotione supplicans, ut ad promovendam Dei ter optimi maximi gloriam Sanctae Matris Ecclesiae Incrementum, Publici boni Stabilimentum ac tandem perennaturam Gloriosissimi Imperij Mttis Vrae Sacratissimae felicissimam recordationis memoriam Eadem Ssma Mttas Vrae benignissime annuere dignaretur, quatenus ex jam fundata Parochorum Cassa Cuilibet tam ex jam Neo Conversis quamadhuc imposterum Convertendis Popis Protopopis annualis quaedam Congrua sui Sustainetione Summa juxta Clementissimam Mentem et dispositionem Ssmae Mttis Vrae proportionaliter assignaretur, et eatenus vel ad Suae Ssmae Mttis Hungarico Regium Consilium, vel ad quodcunque aliud Dicasterium Eidem Ssmae Mtti Vestrae, benignissime disponere placuerit gratiosissimum mandatum emanare faceret. Confido me eo Certius exauditur iri, quo infallibilis Domus Pietatem In Sacratissima Persona Mttis Vrae Universi Orbis fama concentratam divulget, atque etiam per hujusmodi in Bannatu Temesiensi futuram unionem Patriae securitatis Publicique boni non minus quam in Augustissimum Patriae Patrem innoxolubile solidabitur amoris vinculum: hac igitur Spe fretus profundissima cum Veneratione Vivo perennoque Mttis Vrae.

(Va urmă.)

Veziņas.

Istorisire de Nic. T. Zorilă.

(Continuare.)

V.

Au trecutū două săptămâni dela cele scrise până aici.

Este o dimineață răcoroasă de toamnă. O negură foarte densă acopere văile. Ploți neîncetate au răcit aerul, încât omul ar crede, că e pre la sfârșitul anotimpului.

De odată însă un vânt boreal a împrăștiat norii, și cerul cel azuriu a sloboșit până la pământ negura cea grosă, acoperind strădele capitalei adormite a Dacilor.

Ōmeni încă nu se vedū.

Numai pre zidurile cele înalte sunt păzitori numeroși. Ici colē câțiva bărbați lucră la părțile vătămăte ale zidurilor.

Romanii au ajuns înaintea Sarmisgetusei. Au împresurat-o și au dat năvală asupra ei, dar Dacii i-au respins cu vitejia lor sēlbatică. Veziņas a comandat în persoană. Femeile aruncau bolovanii cei nemerăți, cari au fost grămădiți pre ziduri. Bărbații se luptă cu armele.

Ambele părți fac acum pregătiri pentru o nouă luptă și pentru o nouă apărare desperată.

Doi sentinele de pre ziduri se apropie de olaltă: un bărbat și un flacău.

„Ai ochi mai buni ca mine frățioare“ ȳice acela cātră tinēru. „Ōre nu se vede colo ceva mișcându-se. Afurisită cēțā! Ne împedecă rău vederea.“

„Eū încă avusei de gândū, să-ȳi atragū luarea aminte asupra acelor mișcări și sunete, ce se vedū și străbatū până la noi,“ rēspunde tinēra sentinelă. „Mi-se pare, că clădescū ceva din lemnū. Sēmănă a întăritură. Cândū căpitanul lāncerilor va veni spre a cercetā sentinelele, îi vor spune și-i vor atrage luarea aminte asupra acestui lucru. Romanii se pregătesc pentru un atac și mai teribil ca celū dintăiū. Au primitū și ajutōre însemnate, cāci cetele lorū au cuprinsū și pădurea aceea.“

Și arată cu mâna spre mēdănōpte, unde o pădure de brați se întinde până în apropiere de cetate cam de o mie de pași.

Sentinelă cea mai bătrână se adâncește privind prin cēțā, că doră va putē deosebi ceva mai limpede.

Tinērul însă continuă:

„Ōre pentru ce ne-a părăsit regele? De ce a lăsatū în voea sorții pre credințōsa-i cetate?“

„Eū îți potū spune cu siguranță, că ne-a părăsit cu inima frântă de durere. Cândū s'a îmbrățișatū cu generalul Veziņas, i-am vȳdutū pre amindoi lācrēmāndū. Eram aproape de ei.“

„Atunci pentru ce a mersū dela noi?“ întrebă tinērul.

„După ce a plecatū, am auditū vorbindu-se, că voesce a aduna totū poporul nostru sub arme spre a veni cetății împresurate într'ajutoriu. De va sosi numai la timp potrivit. De n'ar întârȳia prea multū.“

„Cu prinsonerii ce voescū ōre să facă?“ întrebă tinērul cu curiositate crescēndă, apropiāndu-se totū mai tare de bătrānū.

„Eū nu potū sci,“ rēspunde acesta ridicāndū din umeri. „De bună samă îi potū folosi la ceva. Nepotul meu Cotiso — fie ȳisū între noi — mi-a spus, c'a auditū

odată pre Dapix înțelegēdu-se cu Veziņas despre trēba acēsta. Eră adecă vorba, să silēscă cu amenințări pre împēratul Romanilor, să se retragă dinaintea cetății și să părăsēcă Dacia, cāci dacā nu, toți prinsonerii vor fi omorȳi prin cele mai înfricoșate chinuri. Celū mai blāndū chinū e arderea cu tăciuni aprinși. Apoi treptatū mergū până la invenȳiunea genială a călăului, înaintea căreia fiesce care prinsoneriu trebuie să înceteze cu cerbicia negării. Din exemplele de până acuma putem sperā, că și de astā-datā va fi folositōre ca ultimă probă.“

„Așa dară viața lorū e scumpă?“ ȳice tinērul. „Aha! Etā de unde avemū să așteptāmū māntuirea nōstră. Acum mi-se lāmuresce, pentru-ce au eliberatū pre un prinsū. Acela a fost solia Dacilor la Traianū. Ce creȳi, se va mai rētorce sciindū, că o mōrte sigură îi așteptā, de va aduce rēspunsū nefavorabilū planurilor beliducei noastre?“

„De voe de nevoe trebuie să se rētorcā,“ rēspunde sentinela cea bătrână. „Cotiso mi-a spus, că Dapix l'a juratū pre Joe, că va reveni în dimineața acēsta.“

„Tu încă aserā ai sciutū, de ce a mersū. Te-am întreatū, de ce l'au eliberatū, și mi-ai rēspunsū, că nu scii. Cotiso ȳi-a spus-o de multū.“

„Nu negū,“ ȳice bătrānul. „E dreptū, că mi-a spus, dar tot-odată m'a rugatū, să nu portū vorbe la nimeni. Mi-a fost datorința, să facū așa. Acum te rogū, să n'o mai scie nimeni, cāci dacā simte Dapix, că Cotiso a auditū cāte ceva, ce a vorbitū cu domnul sēu, și încă a mai spus și la alȳi, atunci pre lāngă totā pretenia îi va alunga dela curtea generalului. Dapix e omul dracului.“

„Prea bine, voiū asculta,“ ȳice tinērul. „Ce creȳi însă, pleca-se-va înaintea astorfelū de condiȳiuni Romanul celū învingētoriu? Eū credū, că nici odatā! Și este lucru nesocotitū a perde vremea cu ast-felū de lucruri nefolositōre.“

„Nu judeca așa de iute cu mintea ta cea tinēră pre nedreptulū pre beliducele nostru. Va fi avutū causă. Pōte a fost celū pe pre urmă mijlocū de scāpare. — Pst! Etā vine cineva. Depārtēzā-te! — Dapix!“

Acesta māniosū se apropie repede de sentinela mai bătrână.

„Ce sfaturi ȳineȳi?“ ȳice privind cruntū. „Nu scii, că e oprită vorbirea între sentinelele de pre ziduri? De nu-mi veȳi da explicări demne de creȳutū, vē voiū pedepsi aspru. Ai auditū? Vino și tu încōci! Spune ce ai vorbitū?“

„Privesce. Negura s'a mai ridicatū puținū. Poti vedē mai bine ca noi. În ȳorile ȳilei amū observatū, că inimicii preste nōpte au încunjuratū pădurea și au începutū a face o întăritură. Ne sfătuiāmū, cum amū putē să te încunoscintāmū, cāci nu vedeamū pre nimeni în apropiere, ēr locurile nōstre de pază nu amū pututū să le părăsimū. Credū că beliducele ar trebui să audā cātū mai de grabă despre acestū lucru.“

Dapix își ridică mâna de-asupra ochilor spre a vedē mai bine. Toți trei privescū tăcuți în depārtare, unde dușmanii se vedū lucrāndū.

(Va urmā.)

Bibliografie.

Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Butesa. *Schiță biografică.* Blășiū 1890. 8° micū. Prețulū 10 cr. Venitulū curatū este destinatū pentru internatul de fete din Blășiū. Recomandāmū lāțirea acestei prea interesante scrieri în cercuri cātū se pōte mai întinse.

Mihail Eminescu. *Studii criticē.* Blășiū 1891. Biblioteca „Unirii“. 8° micū, 213 pag. Prețulū cu porto postalū 45 cr. v. a. sau 1 frc. 20 cm. Studiulū acesta, care a provocatū atenȳiunea cercurilor literare nu numai de dincōce, ci și de dincolo de Carpați, se pōte procura cu prețulū indicatū sau directū dela administraȳiunea foil „Unirea“ din Blășiū, sau dela „Tipografia Seminariului gr. cat. din Blășiū (Balázsfalva)“. În România broșura se află depusă la librăria Sococū.

Vitkovics Mihály élete és irodalmi működése, írta Nicórá János. Kolozsvárt, 1892. — Acesta este titlulū unei disertaȳiuni, scrisă de dlū I. Nicōră, absolventū de teologie și de filosofie, pentru a dobēndi la universitatea din Clușū gradulū de doctorū în filosofie. Operatulū dovedescū multū studiū. Activitatea literară a scriitorului magiar Vitkovics, care a fost născutū cātră capetulū veacului trecutū, este descrisă cu amēnuntulū și cu multă judecată critică. Gratulāmū dlui Nicōră.

Grachii și reformele lorū. *Tesa pentru licență de Aug. Crainicū.* Sustinutū la 4 Iunie 1892. — Compatriotul nostru, dlū directorū alū gimnasiului realū din Slatina, Aug. Crainicū espune în disertaȳia acēsta voluminosă rolulū și activitatea Grachilor în istoria Romei. Tema e tractatā cu multă cunoscintă de causă și ofere o lectură foarte interesantă.

Diverse.

Unde s'a născutū Columbū? Asupra acestei întrebări s'a născutū o înfocată dispută între învēȳi. Unii ȳicū că s'a născutū în Genua, alȳi în Spania, alȳi în cutare orașū alū Frānciei. Precum se anunțā din Madrid acum s'a pus capetū disputelor prin aceea, că în biblioteca academieii istorice spaniole s'a descoperitū un documentū autenticū, din care se vede, că „marele geniu“ s'a născutū în satulū Savons, aproape de Genua. Acestū satū în secululū alū XV-lea eră proprietatea Genuei; deci nu fără causă se mândriā Genua ca locū natalū alū Columbū.

Casa lui Columbū. Locuitorii din Porticello prin colecte publice au restauratū locuința lui Columbū, provēdēndu-o cu o tablă ce pōrtă inscriȳiunea: „Nu e casă, care să fie mai dēmnă de stimă decātū acēsta, între pāreȳii căreia și-a petrecutū Cristoforū Columbū tinereȳa.“

Migrarea șōrecllorū. Diarulū „Kiew Howo“ scrie, că în toamna anulū trecutū s'au arētatū în părțile sudvestice ale Rusiei o mulȳime înspăimntātōre de șōrecl. Ōmenii se temeau atunci, că le vorū nimici cu totulū sēmēnăturile, dară cātū de mare le fu mirarea, cândū desprimāvāndu-se observară, că neplăcuȳii ōspeȳi au migratū nu numai de acasă, dară și dela cāmpū.

Dr. Sterie N. Ciurcu

Viena, IX Pelikangasse 10.

Cabinetū de consultaȳiune cu celebrităȳile medicale și cu specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

Consultaȳiuni și prin corespondință.

Economie.

Cândă să oăramă grăulă? Vomă căără grăulă atunci, cândă este uscută paiulă de ajunsă și ne favorisăză și timpulă. Ca grăulă să se u-ce pre hotară trebue pusă în clăi, și respective jumătați de clăi, căci prin acăsta de o parte străbate prin elă vntulă și căldura, éără de altă parte e scutită încătvă și de plóie. Dacă suntă ploi mari și îndelungate, atunci îndreptându-se vremea, grăulă udă se întinde la sóre spre a se uscă și dacă a străbătută apa afundă în snopi, e consultă a-i deslegă și a-i uscă. A duce acasă și a pune în stogă ori șirédă grăulă verde ori udă, ar însemnă a-și face daună cu voia; de-orece grăulă în atare casă se încinge și capătă ună mirosă neplăcută, ba o parte mare creșce și nu se mai póte folosi nici pentru sémintă și nici pentru pâne bună. Ca să nu se scuture tare grăulă cu ocasiunea căratulăi, trebue cărată încătă e cu puțină dimineța și de cătră séră. Pusă în stogă grăulă se scutesce contra ploii acoperindu-se bine, éără contra foculă asigurându-se la vre-o societate cu nume bună. Din cauza pericolulă de focă pre unele locuri nici nu ducă economi grăulă în sată, ci-lă adună pre câmpă, unde-lă și îmblătescă.

Pânea bună se cunósce după semnele următóre: 1. Are găoci mărunte și cam într'o formă de mări; 2. Cója nu se desface de mieđă ci rămăne în legătură cu acesta; 3. Mieđulă atătă este de elastică, cătă după ce l'ai apăsătă cu degetele nu se cunósce pre elă sémnulă apăsării; 4. Nu conține multă apă, din care causă e și ușoră. Pânea care e relative grea, de comună sau nu e frământată sau nu e cóptă de ajunsă și conține prea multă apă; 5. Pânea bună trebue să fie destulă de sărată; cea nesărată nu-i așa nutritóre; 6. Cója să nu fie arsă, căci prin cócerea pripită și ardere părțile de dextrin se prefacă în carbune și nu suntă nutritóre; 7. Pânea bună e destulă de ridicată și nu-i cleiósă, tălată cu cuțitulă nu-i nici trândósă nici sfărâciósă, ci rămăne netedă și sbicită.

Sălata cu sémintă. Nu este consultă a lăsă în măsură mare sălata să îmbrănescă în grădină și se facă sémintă, ci numai atăta trebue lăsătă, de cătră sémintă avemă lipsă pre anulă viitoră. Ceealaltă, în-

dată ce începe a îmbrănci trebue smulsă și dată la vite ori la porci, cari o mănă bine, precăndă dacă face sémintă și i-se uscă cotorulă nici animalele nu o mai mănă. Prelângă aceea prin facerea și cócerea sémintei stórce tare și pământulă.

Arborii tineri bătuți de grindină, fără amănare să se obducă în locurile vătimate atătă pre trunchiulă cătă și pre ramă cu lută amestecată bine cu balegă de vită, căci la din contră rađe fierbinți ale sórcului e suntă fórte stricăciósse și fi uscă.

Celă mai practică mijlocă pentru vindecarea galiteloră de parasite este varulă. Spre scopulă acesta se presară în cotigară cățva pumilă de vară nestinsă pulverizată, care străbătendă în tóte unghetele și crepătorele cotigariului ucide insectele, cari de regulă se retragă în atari locuri. Presărarea pulverii de vară se repetesce în câteva zile și insectele dispară. Varulă nu numai ucide insectele, dară înbunătătesce și gunulă, cu care se mestecă.

Revista comercială a săptămănei.

În urma ploiloră din săptămăna trecută căldura cea mare s'a stămpărătă. Pre multe locuri s'a începută seceratulă, care promite a fi multămitoră pentru economi.

Tirgulă de bucate din Budapesta pentru grăulă a fostă mai favorabilă, precăndă pentru celealalte bucate a fostă slabă față cu săptămăna precedentă. *Grăulă curată* a sosită în piată cam 14.400 de tone. Pentru mori s'a cumpărătă multă, circulațiunea săptămănală face 125.000 măilă m. și s'a vîndută maja m. cu fl. 8.25—8.90. *Săcară veche* s'a cumpărătă mai alesă pentru străinătate maja m. cu fl. 7.75—8.05, după calitate. *Ovăsă* s'a oferită multă, din care causă i-a și scăđută prețulă. S'a vîndută 4000 măilă m. cu fl. 5.25—5.65, după calitate. *Cucuruză* a sosită în cantități mari și s'a plătită maja m. cu 5.72—5.75.

Tirgulă de rimătóri dela Steinbruch. S'a plătită pentru rimătóri *unguresci* alesă, grei de 320—380 kg. 44½—45 cr., *bětrăni* mai grei de 300 kg. 43—43½ cr., *marfă țărănescă* 43—47½ cr., *sărbescă* 43—46 cr. la kg. curată.

Bursa de Budapesta.

Din 6 Iulii st. n. 1892.

Renta de aură ung. 4%	110.50
« « hărtie « 5%	100.60
Împrumutulă căiloră ferate ung.	117.—
Amortisarea detoriiei căiloră ferate de Ostă ung. (1-ma emisiune).	119.50
Amortisarea detoriiei căiloră ferate de Ostă ung. (2-a emisiune).	100.—
Bonuri rurale ung.	94.75
« urbariale ung.	100.—
Obligățiunile desp. regaliloră	99.70
Împrumută cu premiū ung.	142.25
Losuri pentru regularea Tisei	135.50
Renta de hărtie austriacă	100.50
« « argintă austriacă	95.50
« « aură austriacă	113.—
Losurile austr. din 1860.	141.50
« Viena.	160.—
Acțiunile bancelă austro-ungare	995.—
« « de credită ung.	358.50
« « « austr.	315.—
Obligățiunile cu căștiđă ale bancelă ipot. ung.	122.—
Scrisuri fonciare ale institut. de cred. și economi « Albina».	101.—
Galbeni împărătesci	5.67
Napoleon-d'or	9.48
Mărci 100 imp. germane	58.50
Londra 10 Livres șterlingi	119.40

Editoră și redactoră răspundătoră:

Dr. Vasiliū Hossu.

Nr. 228—1892.

(15) 3—3

Edictă.

Fiindă-că Nicolae Tomuța Dămianū greco-catolică din Șoroștină de patru ani și 6 luni și-a părăsită pre soția sa legiuită Rachila Coțofanū greco-catolică totă din Șoroștină, și nu se scie ubicațiunea aceluia, prin acăsta se citéză, ca în termină de ună ană și o di să se prezenteze înaintea subscrisului, căci la din contră procesulă divorțială urđitū în contra lui de cătră soția sa se va pertractă și decide și în absența lui.

Blașiū, 23 Iuniū 1892.

Georgiū Bărbătu,

adm. prot. gr. cat. alū tract. Blașiului.

Fundată în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

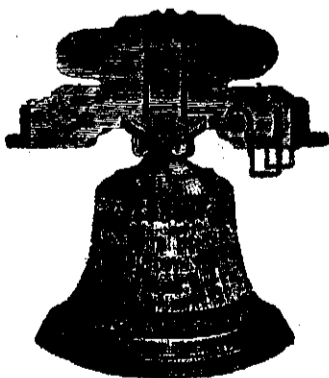
Liferantă de curte
alū Alteței Sale
imp. și reg. Archi-
ducele Iosifă.

proprietariulă primei fabrici ungare de mașine și reccisite de pompieri, turnătorii de clopote și metală

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandă atențiunei preonorăților domni preoti

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

(4) 24—52

în care se fabrică atătă grupuri cătă și clopote singuratices: cu scaune de fieră patentate și cu chivere (córne) scutite de frecare. Fabrica a liferată dela întemeiarea sa 1800 clopote mari de metală, într'altelă și celă dela metropolă din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se află umblătóre scutite de mirosu, arangiamente pentru băi, conducte pentru apă și pumpe pentru fântăni.

Preliminare de spese și Preșă-couranturi se trimittă la cerere gratulită și franco.

Distinsă în anulă 1886 la esposițiunea regnicolară din Budapesta pentru lucru escelentă, progresă și capacitate de concurință cu diploma cea mare de onóre.

Cu deosebită stimă cuteză a încunoscință pre Veneratulă Cleră greco-catolică,

că precum și până acum iađ asupra-mi gătirea de **iconostase, amvóne, altare**

și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericeloră, în ce privesce lucrulă de măsari și de sculptoră, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icóne sante, dimpreună cu aședarea aceloră obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescă cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericelă greco-catolice au căștiđată recunósce deosebită, si tóte mă îndreptătescă la sperarea, că Veneratulă Cleră mă va împărtăși ocasional-minte de prețuită-i încredere. Silința mea se va îndreptă totă-deauna într'acolo, că și de aci înainte se merită renumele celă bună, care mi-lam căștiđată până acum.

Prin tarifulă de zone dispărëndă departările, prin acăsta capacitatea de concurință mi-sa mărită.

Rogându-mă pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carolū Müller,

auritoră și fabric. de recuis. biserice.

(5) 11—26